

VII.

Az Isten országa: alapjában, törvényében, és szívében.

(Mondatott a kolozsvári zsinaton, 1855-ben sept. 5-én történt papszentelés alkalmával).

E l ő i m a.

Igaz Isten! mennybeli Atyánk! ki atyai szeretetből adtad nekünk földi országodat a keresztny anyaszentegyházban, hogy tégedet megismerjen minden lélek, s meglásson a tiszta hit szemeivel!

Igazsággal világítottál ez országban, szeretettel melegítetted fel ennek kebelét, s örökségül így adtad a mi kicsin seregünknek is.

Hálára gerjedeznek szentült érzelmeink atyáskodó kegyelmeidért és szeretetedért e kicsin egyházadhoz!

Buzgó lelkesedéssel törekedünk megérdemelni országodban örökségünket.

Nevezz minket Krisztus nevéről gyermekeidnek! Ha gyarlóságból tévedünk: bocsáss meg, s atyailag téríts meg minket; ha pedig elleneink támadnak: adj kitartó erőt, hogy igazságunk s türeelmünk fegyverével védhessük szent ügyünket!

Adjad e kis sergedre a tisztult értelem lelkét, mely megtartson minket állhatatosan idvezítő vallásunk szilárd alapján, mint a Krisztus által kijelelt apostoli kősziklán; tiszta hitünkön; megvilágosítson szent törvényeiben, s tápláljon a szeretet által!!

Országodnak új hivatalosai borulnak le szentséged előtt; esküvel kötik szent akarathoz sorsukat. Övezd fel őket igaz bölcseség erejével, hogy a népet, mint országodnak örökségét, s választott nemzetséget, vezérelhessék isteni céljaid felé, s minden szivben megépíthessék a Krisztus által alapított igazság, testvériség és szabadság idevezítő országát!

Amen.

Ne félj kicsiny sereg: mert tetszett a ti Atyá-
toknak, hogy adjon nektek országot. —
Luk. XII, 32.

Hit a lelke keresztyeni életünknek, vallás lakháza a hitnek; e lakház kebelében tenyésznek az erkölcsiség magvai. Mennyire tiszta a vallás, s tiszták abban a hitelvek: a szerint teremnek az erkölcsiség gyümölcsei is.

Növények, fák és gyümölcsök szabad levegőn fejlődnek, és természetszerű földanyagokban nőnek fel s érnek meg. A vallás keble az erkölcsiekre nézve éppen az, mi a természet az anyagiakra nézve. Az előítéleteken felülemelkedett tiszta vallás szabad tért enged a józan vizsgálódás tisztázó szellemének; a lelkiismeret, e szabadságot jól használva, mindeneket megpróbál, hogy a mi jó, azt megtarthassa, s így a teljes meggyőződés alapján igaz hitét, mint szent megnyugvása védvárát felépíthesse. Lelki szabadság kell arra, hogy a hit megteremje az erkölcsiség hasznos gyümölcseit. A józan sziv megmerevül a vakbuzgóság, és bigottság csilláros oszlopai mellett, látván vakító szereket, melyek miatt e világra jött világosságot el nem fogadhatja, még nagy része a jelenkor népének sem, s melyek közt a hit sinylik, mint a világosság elől elrejtett növény.

Az igaz hitnek édes hazája az eredeti-világosságu valásnak szabad keble, mely mellett, az előítéletes babonák

ellen, két élű fegyverrel őrztálló angyalok: értelmes vizsgálódás, józan meggyőződés. A gázvilágítások erőszakos szüleményei a mesterkélésnek, — nem érhetik utól a nap eredeti világítását. Minden erőltetett fény szemeket kápráztat. A kijelentés fénysugarai, a józanokosság üveglencsésjén átvetve, tárnak fel állandó világosságot a hit szemei előtt, mely aztán világít, táplál és éltet.

Ezért ország kellett, melyben az igaz világosság kiterjedhessen. Krisztus újjá teremté e világot, s letévé azon országnak alapját, melyen felépült a mi anyaszentegyházunk is. Mint erős kősziklán szép renddel épült meg a kereszténység országa, s bár sok utak ágaztak el benne, tán mindenik egy bizonyos célhoz viheti az igazságra vágyó lelkeket. Mi tisztában vagyunk azon országgal, melyet kicsiny sergünknek adott a mennyei atya, mert szerintünk ez ország: szeretet, igazság és erkölcsiség országa. Ez országról van szó a szent leczkében is, mely szelid evangéliumi biztatással hangzik anyaszentegyházunk szívéhez: Ne félj kicsiny sereg, mert tetszett a ti Atyátoknak, hogy adjon nektek országot.

Én igaz idvezítő vallást követek, abban élek, s kívánok meghalni. Hitem kezeskedik vallásom idvezítő szentségéről, reményem jót áll a jutalom felől, meggyőződéselem kivívja a diadalt. Nem félek, bár mennyi antikrisztus álljon ellenem. Átok a tudomány, mely az evangéliomon kívül hirdettetik, ha angyal vagy ember, vagy bármi teremtmény hirdetné is azt. Ez az én hitem és vallástételem. Ez mennyei Atyánk országában, a keresztény anyaszentegyházban, jogot ad nekem egyenlően minden keresztény testvérekkel, kik a Krisztus által atyjoknak ismerik az egy igaz Istent, a kinek tetszett, hogy nekünkis, ezen unitárius kicsiny seregnak, adjon országot; oly országot, melyben a bárány és farkas, a párducz és kecskefiu együtt legelhessenek; olyan országot, melynek fejedelme az Ur Krisztus, mint azon egy akolnak

egy igaz pásztor. Ő a mi főpapunk, mi pedig kibocsátott tanítványai s hivatalos szolgálói országában.

Őrei vagyunk a vallásnak. Ifju barátim, kezdő pályatársim! egy mennyei szózattal hivlak fel az eskü oltára mellé: Őrállóul küldöttelek tégedet, meglásd, hiába való ne legyen szolgálatod. Ez az útitárs, ez a vezérbarát, mely nem hagy eltévednünk a szövevények közt.

Menjünk tehát s járjuk be az isteni országot, míg azt megismerjük: alapjában, törvényében, lelkében és szívében, hogy aztán bátran mondhassátok el az Isten országa mellett vállalt órállói eskütöket, az egyetlen esküt minden más eskük felett.

I.

Az országnak, melyben a mennyei Atya örökíté kicsiny sergünket is, állandó alapja: tiszta hit a meggyőző d é s i g.

Ama beszédben, melyet Krisztus Péter apostollal folytatott, a hitről mondá: Ezen a kősziklán épitem fel az én anyaszentegyházamat, és a pokol kapui nem vehetnek azon diadalmat. Máté XVI, 18. Pál apostol szintén nyilatkozik a zsidó keresztények előtt: Hit nélkül lehetetlen dolog, hogy valaki Isten előtt kedves legyen, mert a ki Istenhez járul, annak hinni kell, hogy van Isten, és hogy jutalmat ad azoknak, a kik őtet keresik. Zsid. XI, 6. Ez a hittudomány, melyen mint erős alapon fennáll az Isten országa, a keresztény anyaszentegyház. Tiszta hit, józan meggyőződés kútfeje az idvességnek, mert az Isten igazsága a Krisztusban való hit által jelent meg mindenekhez, a kik hisznek. Rom. III, 21—22.

Oh de sokszor csalfa fény játszik a hit leple alatt, mely hasonló egy bágyadtan hamvadozó csillámhoz. Vannak letiport lelkek, kik a kétség és babonáság örvényei mellett tántorognak; vannak szürkületes értelműek, kik sejtenek, de

ingatag meggyőződésök csak előítéleteken s gyermekies szokásokon rágódik. Szomoru látni a kereszténység világában embereket, kik örömet megnyugosznak a vakhit állításain, futnak a bigottság lobbanásai után, s szegődnek a türeelmetlenség, térítés vagy üldözés zsoldjára is. Mit tesznek e gyáva hitűek? nem egyebet, mint mikor a gyermek játszó veszszőjével gondatlanul felzavarja a tiszta forrást, azonban megszomjul, de már tiszta vizet nem ihatik. Így zavarják meg az emberek néha vigyázatlanul, többször vétkes akaratból, az irigység veszszőjével, az eredetileg tiszta hitforrást. Ezért vannak maig is az Isten földi országában versengések, üldözések, kárhoztatások, térítgetések, melyek a tiszta hit világitó napja elé terhes fellegeket gyűjtnek, és sok szegény lelket a kétség kísérteteibe visznek; s azt a forrást, melyből mindenki szabad meggyőződése szerint meríthetné lelke idvességét, megiszapolják, hogy más se meríthesse belőle, vagy mérges epét öntenek belé, hogy a ki iszik, meghaljon tőle.

A tiszta hit oly dolgoknak valósága, melyeket reménylünk, és a melyek nem láttatnak, azoknak bizonyos mutatója. Zsid. XI, 1. De a vakhit szűrítő fátyolt von a szemek elé, hogy a keresett tárgyát tisztán ne láthassák. Így lesz rabbá a szabadságra termett lélek.

Szabad akarat kell a józan meggyőződésre, szabad akaratot teremtett Isten a kebelbe, mert ő mint legjobb Atya, nem bérért dolgozó napszámosokat, hanem szabad örökösöket hívott országába. — Fojtsd meg a sziv szabad akaratát, megölted a hit erejét, mert akaratszabadság nélkül nincs képesség a jóra; már pedig jó cselekedetekből ismertetik meg a hit igaznak lenni, s miképen a test lélek nélkül, éppen úgy a cselekedetek nélkül való hit megholt állat. — Jakab. II, 22. 26.

A hit két emlőből szívja eledelét: szabad akarat, igaz meggyőződés, adnak tápláló tejet, mely nélkül nincs ereje, nincs élete a hitnek. Az akaratszabadság mennyei oltovány kezeink közt, melyet ápolni, nevelni, a rágó féregtől tisztogatni szent vállalatunk. Ha e ránk bízott munkát elhanyagoljuk, rabkereskedőkké aljasulunk; kétség és babona rabjaivá kényszerítjük az Isten országába jogosított lelkeket.

Nincs nyomorultabb sors, mint vakhitben a szolgálai állapot; itt nyomor az élet, üres a szív, ferdék az érzések, még az öröm is keserű. Vallás helyett ábrándos képekkel hurcolják az észet: a keserveket hazajáró lelkek hordják a házba, a mezőket lidérczek kopáritják el, a pusztító viharokat garabonczások idézik elő, a halált csillagfutások jelentik meg; s több sötétes jóslatok, ámitások fárasztják ki a lelket önerejéből, hogy Istenről, isteni gondviselésről, erényről s jutalomról tiszta felfogása soha se lehessen.

Mig ilyenekre találunk, s pedig vannak, addig nincs bevégezve a váltság munkája. Meddig fogjuk még szomorúan tapasztalni, hogy sokakra nézve hiába született az igaz megváltó, hiába dicsőült meg erényeiben s halt meg nemeslelkűen a keresztfán! valamедdig a vakhit babonás fellegekkel borítja itt ott a váltság sugarait.

Lépjének fel a hitnek őrei tetterőre azon seregben, melynek Isten adta a tiszta hit országát, s tapogassák szüntelen, ha a sereg szívében megvan-e a hitnek valódi ereje józan meggyőződésig, annyira, hogy az erkölcsi jobbulást, tökéletesedést éleszsze, a szív nyugalmát biztosítsa, s a keservek közt is elég vigasztalást nyújtson?! mert gyenge hit az, mely kétségek közt hanykodik, s minden változás felzavarja meggyőződése kútfejét. Akkor van igaz erőben a hit, ha az ég zúgó fergetegei, a világ zajos viharai, s az emberek boszus ostromai meg nem rettenthetik, sem gátolják szabad munkásságában.

Vannak a romlott szivnek gonosz szenvedélyei, vakító incselkedései, melyek miatt egy szerencsétlen, mint útavesztett, tévelyeg, vagy bérbeszegődik, hogy másokat is ámitson, tévutra vezessen. Vannak hitetlen Tamások, áruló Judások. De a józanész-szerű meggyőződés világosabb, mintsem a zabolátlan ingerkedéseket ki ne ismerje, s az igaz hit szilárdabb, mintsem a legkisértetiesebb ostromot 'is vissza ne verje.

Vagy talán ellenvetésül gondolják némelyek, hogy a hit az isteni gondviselés körül oly nehéz akadályokkal vív, melyek túlfeszítik s megháborítják a meggyőződés erejét s nyugalmát. Azt kérdezik az ilyenek: „hol állapodjék meg az érzékeny sziv, ha egy böles, igazságos s boldogító gondviselés felől kíván meggyőződni, midőn látják: mennyi gonosz uralkodik e világon, mennyi rendellenest s fájdalmat kell tünni, mily szélvész események játszodtatják sorsunkat, a szerencse mily vakon pazarolja méltatlanokra fényadományait, mennyi jó és nemes akarat marad sikertelen s gyümölestelen, a vakmerőség dolgai pedig jól mennek véghez, a büszke vétek fölfelé tolakodik, és győz, a szelid erény lent marad, sír és vérzik!? s t.

Jól van barátim! elismerem, hogy vannak zavaros órák, melyekben a mindenséget kormányzó istenigazgatásnak nyomait a véges értelem elveszti, s szinte hajlandó a gondviselésnek világra való befolyását kétségelni. De éppen itt van a próbakő, melyen az igaz hit ereje kitetszik, mint az arany próbája a választóvízes kövön; s melyen, mint Krisztus a templom tetején, az egész világ dicsőségével kísértő sátánnak megmutathatjuk, hogy méltók vagyunk az országra, melyet mennyei Atyánk adott a mi kicsiny sergünknek.

Jöjjünk hát tisztába itt is hitünkkel, s mutassuk meg a világ előtt, hogy palástunk mellett van az igaz hit paizsa is, s mint őrállók tartjuk kezünkön az igaz tudományt és idvezítő vallást, melynek elveit krisztusi hangon bocsátjuk át a kételkedő s tudni vágyó lelkekhez. — A mi hitünk és val-

lásunk tisztasága úgy fénylik, hogy valakik azt látják s átértik, azonnal képesek lesznek a tetsző rendetlenségben is valami bölcsesség céljaira találni, s a fellegek közt is sejteni egy mindenhatóság sugarait, melyek a lelket kétség terhe s vak elrendelés kinzó titka alól feloldozzák.

Ez életben gyakran felmerülő roszakat is hasznos, sőt szükséges eszközöknek ismerni, a keserveket gyógyszerül használni, s az események folyamából czélszerű intézeteket fejtegetni: ez a mi vallásunk feladata, s ebben van az isteni gondviselés felől igaz hitünknek csalhatatlan tanuja. Azt mondja itt józan meggyőződésünk, hogy a világosságnak és sötétségnek, a jónak és gonosznak ellenviadala az igazság és bölcsesség diadalával végződik.

Ezekben van letéve vallásunk alapja, hitünk kősziklája, melyen kell építenünk szüntelen az Isten országát hitsorsosaink szívében; ezt tegyük hát hittel és nyílt buzgósággal; mert különben felettünk áll hitfejedelmünknek a Krisztusnak emez ítélete: Jaj nektek, kik elvettétek a tudománynak kulcsát, mert a mennyeknek országát bezárjátok az emberek előtt; ti magatok nem mehettek be, a kik be akartak menni, azokat is megtiltottátok. Máté XXIII, 13. Lukács XI, 52. — De semmi kárhoztatások sincs azoknak, kik a Krisztus Jézusban vannak, s kik nem a test és vér, hanem a lélek és igazság szerint cselekesznek.

II.

Ne félj kicsiny sereg; mert tetszett a mennyei Atyának, hogy adjon neked országot! s azt felépítette a Krisztus igaz hited kősziklájára, s törvényül adta Isten beszédében az idvezítő igazságot.

Mikor a nap tiszta fényben áll előttünk, ragyogó sugaraival mindent megvilágositnak körülöttünk. — A Krisztus, mint igazság napja jött fel a keresztény világ egén, s igaz beszédével mindent megvilágosított, mit hinni és cselekedni kell.

Zárd el a nap világát, hogy a nyílt ablakon ne hasson át: úgy megteheted, hogy a kijelentés igaz világát eloltsd az igazságra vágyó lelkek előtt. De a nap pompás magasában ragyog s fénysugarait emberi erőlködés nem homályosíthatja el. Így áll a Krisztus tudományának igazsága minden más tudományok felett; sőt ezek is attól veszik világolásokat.

Én azért születtem és azért jöttem e világra, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról; valaki igazságtól vagy on, hallgatja az én beszédemet. Ján. XVIII, 37. Elleneivel szemben tette Krisztus e nyilatkozatát, melyből kiderült akarátjának, törekvésének iránya, t. i. hogy minden lélek eljusson az igazságra s megvilágosodjék az igaz Isten ismeretében.

Keressétek az Istennek országát, és annak igazságát, és abból megértitek, hogy egy test és egy lélek vagytok; egy az Ur, egy a hit, egy a keresztség, egy az Isten, és ő mindeneknek Atyja; ez az igazság, Isten országának törvénye. Eféz. IV, 4. 5: 6.

A törvénynek lelke, annak józanértelme; s ez a napfényhez hasonló világosság. Hiába erőlködik gyarló ember annak sugarain uralkodni s mesterségesen félremagyarázva elferdíteni, mert isteni eredetűek azok, s a krisztusi uralmat ismerik el hódolattal.

Ki meggátolni akarná e fény terjedését, esik amaz ítélet alá: Ha a te igazságod feljebb nem bővölködik, mint az irástudók- és farizeusoké, be nem mehetsz a mennyei Atyának országába. Mátté. V, 20.

Milyen lehet az irástudói és farizeusi igazság? Hol a zabolátlan nép parancsoló hangon kiált az igaz ellen: „feszítsd meg”—ítéletet, a félelem és igazság közt habozva ingadozó bíró kezeit kimossa, hol az ártatlanság mellé felhívott lelküismeret, mint ama gyolcslepedős ifju elrejtetik s csak

felső ruháját hagyja az üldözött mellett segédül: ott az igazsággal s szabad jellemmel nincsenek tisztában az emberek, ott judási árulás, kaifási tanács, főpapi üldözés, irástudói gyűlölség, herodesi erőszak, pilátusi félelem, ily fenyegetés: „ha ezt elereszted, a császárnak nem léssz barátja“ s a jövő nemzedéket sujtó vak átok: „az ő vére mirajtunk s a mi fiainkon legyen“ egymást érve ostromolják az igazságot s megdöntik a vallás szent törvényét.

Ilyen jellemekből ismersz a farizeusi uralkodó szellemre, mely megdézsmálta a kaprot, mentát, megtartotta a vallás külkérget czeremoniáiban; elmulatta pedig azt, a mi földolog a törvényben. Fájdalom! az ily cselszövényes uralom mindig talált elég zsoldosokra, kik a szabad vizsgálódás kezeit megkötozzék s az okosság szemeit betakarják; pedig ugy-e, a fényes és gazdagon terített asztal mellett is éhen marad, kinek kezei megkötve s szemei befogva vannak?

Mi tartja össze a köztársaságot? Szilárd egység, tiszta becsület, sértetlen igazság; hiszen az egyházi társulatnak is ezek teszik védfalait.

A mi kicsiny sergünket annyi viharok közt, Isten országában fentartotta vallásunknak ama sérthetetlen igazsága: Egy a közbenjáró amaz ember Ur Jézus, ki által Isten akaratját teljesen és világosan kijelentette. S ebből tudjuk, hogy az Ur ismeri, kik legyenek övéi, és ez az ő pecsété: Távozzék el a hamisságtól minden, valaki nevezi a Krisztus nevét, mert a kik vallják, hogy az Istent tudják, de cselekedettel tagadják, utálatosok Isten előtt. 2Tim. II, 19.

A vallás világa hatott legelőbb jótékonyan az értelemre, s a mint e világosság terjedett a népek között: úgy emelkedett a népek mivelődése s erkölcsi szelidülése is.

Mérjük össze a babonák közt vakoskodó népeket, s a mivelte europai keresztényeket, azonnal meggyőződünk, hogy

az Isten országának lelke a keresztény vallásban kiderült igaz világosság, mely szent igazságaiban vezérszövétnékül ragyog előttünk, mégpedig annál tisztábban, mennél feljebb emelkedtünk az előítéleteken, s kibontakoztunk a megfoghatatlan titkok tömkelegéből, annyira, hogy mindeneket megvizsgáljon lelkünk, még az Istennek mélységét is. 1. Kor. II, 10. E pedig a mi vallásunk törvényének lelke s hitünknek kösziklája: hogy mindeneket megértsünk s hihetetlen képzeményeknek helyet ne adjunk.

III.

A mi vallásos országunknak szive a szeretet. Egyedül a szeretet teszi az emberiség boldogságát, e forrása a társas élet örömeinek, e szerzi meg a lélek idvességét is. E czélból építette meg Krisztus az Isten országát e földön, ezért mondá hogy a szeretet az egész törvénynek summája. Lássuk tetteiben.

A szeretet karjai ápolják az ártatlan csecsemőt s a tehetetlen öreget; mikor a kebel virágai kinyílnak, a szeretet rokonítja a kölcsönös vonzalom érzelmeit s teszi paradicsommá a házi életet. A szeretet kebele vigasztalást termő mező, hol a kesergő, kinek szive beteg, meggyógyul, felvidul; hol a tévelygő, kit rémek kísértenek, megtisztul, megtér s szentesül; hol az üldözött, mint egy védőtár mellett, menedékhelyre talál. Bizony, ha a szivből jönnek ki minden jó gondolatok s cselekedetek, s a sziv a jónak, szépnek és kedves élvezetnek kútfeje: ugy a tiszta szeretet Isten országában a mi vallásunknak megszentelt szive, melynek apadhatatlan forrásából áldást merithet gazdag és szegény.

A szeretet karjai felemelik az út mellett sebeiben fetrengő szenvedőt s kimossák poros vérszeiből, ki mellett részvétlen haladott el a felekezetes szűkkeblű pap, lévita s gazdag farizeus. A szeretet megtisztítja a bélpoklost, megerősíti a guttaütötteket, szemet ad a világtalannak, lábat állít a sántának s halottját feltámasztja az anyának.

Vagy azt mondjátok: ezek krisztusi csodatétemények? Csak addig csodák a Krisztus mivei, míg vakhit szemei bámulnak azokra; de hol józan ész fogta fel az igaz szeretet erejét, s megismerte annak hatósságát, ott nincs többé csoda; mert a szeretet mindenható s még a halálos ellenségekért is imádkozni képes.

A szeretetnek kezdete Istentől vagon, folyama egybeköti a földet az egekkel, embert Istennel, s az embereket egymással mint testvéreket, hogy egy test s egy lélek legyenek, kiknek egy atyjok van mennyben.

De miért tovább? hiszen az evangéliom, ez az idvesség kezese, ismerteti a szeretetet ezen isteni kijelentésben: Szeressed a te Uradat Istenedet teljes szivedből, lelkedből és erődből, mert ez az első és nagy parancsolat; szeressed felebarátodat mint önmagadat, ez a másik; és az egész törvénynek betöltése a szeretet.

Megtaníttatunk mi Istentől' vallásunkban: hogy egymást szeressük, és ilyen parancsolatot vettünk: Hogy a ki szereti az Istent, szeresse az ő atyjafiát is, mert a ki azt mondja: hogy Istenét szereti, azonban embertársát gyűlöli, hazug az s nincs benne az igazság lelke.

A mi vallástételünk az egész világ előtt ez: Ha angyaloknak, vagy embereknek nyelveken szólnék, ha jövendőt tudnék is mondani, minden titkot és bölcseséget értenék, és ha egész hittem volna is annyira, hogy a hegyeket elmozdithatnám helyökről; ha szeretet nincsen énbennem, semmi vagyok. És ha minden marhámat a szegények táplálására osztanám, s testemet a tűzre adnám is, de ha szeretet nincsen bennem, semmit nem használ az nekem.

Az az én vallásos szeretetem, mely hosszutűrő, ke-

gyes és nem felekezetes, sem személyválogató; nem irigykedik, nem cselekszik álnokul, nem fuvalkodik fel, nem keresi csak önhasznát, nem gerjed haragra, nem gondol gonoszt, mindene-
ket elfedez, mindene-
ket reméll és mindene-
ket t'úr.

Az az egy igaz idvezítő vallás, mely az apostoli elvek szerint így értekezik, az idvezítő vallás, melynek keblében ily szerető szív dobog.

E pedig az én igaz vallásom, melynek hitében, reményében és szeretetében élek, s ebben kívánok meghálni is.

Nem féltem kicsiny sergünket, mert tetszett a mennyei Atyának, hogy adjon nekünk országot s ebben igaz idvezítő vallást, mely önerején fennállva boldogít. Megtart minket ez országban vallásunk erős hite a meggyőződés fegyverével, szilárd igazsága a józan világosság mellvasásával, és a tiszta szeretet éltető melegével.

Bár sokan jöjjenek e világra a családok, kik Istenről, Krisztusról, Szentlélekről, a vallás külszinéről s öltözetéről ferde kérdésekkel s támadó eszmékkal mesterkedjenek zavarni; mindazon bontránkoztatókra egy krisztusi „jaj”t mondván, vonuljunk szelid tűréssel az Isten országának védbástyája alá, melynek fedező kapuja felett üldözőink ezt találják írva: Mivelhogy ti köztetek vagyon irigység, versengés, visszavonás, nem testiek vagytok-e? vajjon csak érettetek feszítettette meg a Krisztus? s csak ti keresztelkedtetek-e az ő nevére? ne legyetek hiu dicsőségkivánók, egymásnak ingerlői, egymásra irigykedők, mert nem onnan feljül származott bölcsesség ez, hanem földi, testi, ördögi; a mely bölcsesség onnan feljül vagyon: békeséges, türelmes, engedelmes. És e felirat majd visszarettenti a tolakodó, ingerkedő serget.

Jelszavunk, melyről egymásra ismerjünk, ez legyen: Kövesd a hitet, igazságot és szeretetet, azokkal egyetemben, kik segítségül hívják az Urat tiszta szivből; a tudatlan és bolond kérdéseket megvessed, tudván, hogy azok háboruságot nem zenek s a hallgatókat elfordítják. 2. Timot. II, 14—23.

Vagy talán e pénzkórságos világ anyagi érdekekben akadémizál; szegénységeért veti meg a kicsiny serget; vagy testi gyengesége felett próbálgatja az erőbbség nyers jogait?! Kérjük fel Lukács evangélistát békekövetül. Ő majd elősorolja evangélioma XII-ik részében: mint van annak dolga, ki sok kincset takar, az isteniekben pedig nem gazdag. S hogy a lélek drágább az eledelemnél, s hogy nem csak kenyérral él az ember, hanem az Istennek igéjével; majd elvezeti a levegői madarakhoz, a mezei füvekhez és liliumokhoz is, hogy megmutassa az eredeti egyszerűség arany mérlegét, s végre intésül adja: Keressétek az Istennek országát és annak igazságát s minden egyebek megadatnak nektek. — És hozzánk visszatér e vigasztaló biztatással: Ne félj kicsiny sereg, mert tetszett a ti Atyátoknak, hogy adjon nektek országot.

Papságra hivatalosok, kiket a gondviselés őrállókul hívott meg országába! legyen derekatok felövezve az egyetlenegy igaz Istenről vallást tevő erős hittel s ennek szilárd igazságával. Gyujtsátok meg szövétnekeiteket a Krisztus tudományának fénysugaraival; az a nap, mely Isten országában a szeretet erejével melegít és táplál. — Híven ragaszkodjatok a józanokosság és kijelentés törvényeihez, melyekben a Krisztus ma és tegnap ugyanaz volt, mindörökké is ugyanaz léssen. Zsid. XIII, 8.

Hálátlan fiu, ki atyjától öröklött tiszta birtokát meg nem őrzi, sőt hanyagul nézi pusztulását, végenyészvét. Elődeinktől örököltük feltisztult vallásunkkal az Isten igaz országát; nehéz idő viharait állotta ki anyaszentegyházunk.— Tartsuk meg mi is ezt híven és állhatatosan. Erre megsegít minket hitünk tisztasága, igazságunk sérthetetlen szentsége s a szeretet szent lelke. Ámen.

Gyöngyösi István.

VIII.

Az Isten országáról.

(Népiskola-tanító békösöntésekor).

Jöjjön el a te országod! Máté VI, 10.

Az ugynevezett magánakvaló ember szívét mások sorsa nem érdekli: miként áll a világ folyása? vigadnak-e vagy sirnak embertársai? virágozik-e vagy hervad nemzetének, hazájának és vallásának sorsa? mindegy előtte. Az emberszerető ellenben akkor örvend és boldog, mikor mást is boldogságában örvendeni lát; és míg a jobb és balkeze körül élők kenyere könyhullatás, addig neki sincs édes falatja, örömpoharát is megkeseríti azok insége, kiknek szemei reá néznek. Kivált nemzete és hazája keble örökszeretetének azon szent tárgyai, melyekért mind halálig élni kíván. Ezért igyekezik fényleni a helyen, hová őt a gondviselés állította, ha ugy nem lehetne is mint lobogó szövétnek, legalább mint kis körét besugárzó mécsvilág. Ha oszlop gyanánt nem emelheti, legalább mint parányi hangya morzsáival is emeli a közjó épületét; meg-gondolván: hogy ha az emberek nem ismernék el, ismeri és látja őt, a ki mindenek felett van, és a ki a hív pályafutónak nemcsak erőt ad, hanem a pályakoszorut is kétségkívül megadandja.

Ily gondolatok közt választék pályát magamnak, minек-utána ifjuságom álmainak szép kora nincs többé. Búcsut ve-vék ifjuságom barátitól, elszakasztám magamat azon kedves lelkektől, kiknek szárnyai alatt és kis körében láttam az első